

Sygn. akt: I C 232/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2023 r.

Sąd Rejonowy w Rybniku I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: asesor sądowy Anna Kolarczyk

Protokolant: stażysta Anna Fudro

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2023 r. w Rybniku

na rozprawie

sprawy z powództwa Gminy R.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. rzecz powódki Gminy R. kwotę 526,04 zł (pięćset dwadzieścia sześć złotych 4/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot:

a) 171,64 zł (sto siedemdziesiąt jeden złotych 64/100) od dnia 27 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty,

b) 170,47 zł (sto siedemdziesiąt złotych 47/100) od dnia 14 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty,

c) 183,93 zł (sto osiemdziesiąt trzy złote 93/100) od dnia 5 maja 2022 r. do dnia zapłaty,

2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 370 zł (trzysta siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt I C 232/23

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 czerwca 2023 r.

Pozwem z dnia 30 grudnia 2022 r. powódka Gmina R. domagała się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. kwoty 526,04 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwot: 170,47 zł od dnia 14 grudnia 2019 r., 171,64 zł od dnia 27 czerwca 2019 r. i 183,93 zł od dnia 5 maja 2022 r. oraz z kosztami procesu.

W uzasadnieniu wskazała że strony łączyła umowa dzierżawy z dnia 27 maja 2019 r. dotycząca nieruchomości stanowiącej działkę (...). Strony przewidziały miesięczny czynsz w wysokości 2000 zł netto wraz z podatkiem VAT, zaś termin płatności ustalono z góry na 21 dzień każdego miesiąca. Pozwana dokonała płatności trzech faktur z opóźnieniem w związku z czym powódka wezwała ją do zapłaty równowartości 40 Euro z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności.

Nakazem zapłaty z dnia 17 stycznia 2023 r. uwzględniono powództwo w całości (k. 22).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. Przyznała zawarcie umowy dzierżawy, jednakże wskazała że powódka bezpodstawnie ustaliła terminy płatności faktur z dnia 1 lutego 2022 r. oraz z dnia 8 maja 2019 r. bowiem umowa nie obejmowała tych okresów. Nadto zarzuciła naruszenie art. 5 k.c. i nadużycie przez powódkę prawa, bowiem dla finansów przedsiębiorstwa powódki zaistniałe opóźnienie nie miało znaczenia, pozwana uregulowała zaś płatności z nieznacznym opóźnieniem i bez dodatkowego wezwania (k. 27-28).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódkę Gminę R. i pozwaną (...) S.A. z siedzibą w K. łączyła umowa dzierżawy nieruchomości położonej w R., stanowiącej działkę nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą nr (...). Umowa została zawarta na okres od 1 maja 2019 r. do 31 lipca 2019 r. Strony przewidziały miesięczny czynsz w wysokości 2000 zł wraz z podatkiem od towarów i usług w stawce 23%. Zgodnie z § 4 ust. 3 umowy zapłaty następować miała do 21 dnia każdego miesiąca na podstawie faktury wystawionej przez powódkę, a za moment zapłaty uznawano datę wpływu należności na konto wydzierżawiającej. W ust. 4 ww. paragrafu zawarto zapis o naliczaniu odsetek maksymalnych za każde opóźnienie w płatności oraz informację o możliwości naliczenia przez powódkę rekompensaty za koszty odzyskiwania należności zgodnie z ustawą o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Następnie strony zawarły kolejną umowę dzierżawy na okres od 1 sierpnia 2019 r. do 31 lipca 2022 r. Umowa dotyczyła tożsamej działki, niezmienione pozostały również ustalenia dotyczące terminu zapłaty, wysokości czynszu oraz sposobu naliczania odsetek.

Pozwana prowadzi działalność gospodarczą, a nieruchomość jest dzierżawiona w celu pozostającym w związku z działalnością prowadzoną przez zakład pozwanej, tj. KWK (...).

(dowód: wydruk z KRS pozwanej k. 6-10; umowa dzierżawy z dnia 27 maja 2019 r. k. 11-12; umowa dzierżawy z dnia 8 kwietnia 2019 r. k. 40-41)

Powódka w dniu 8 maja 2019 r. wystawiła fakturę VAT z tytułu należności za dzierżawę gruntu w miesiącu maju. Należność wynikająca z faktury wpłynęła na konto powódki w dniu 23 maja 2019 r.

(dowód: faktura VAT k. 16; potwierdzenie przelewu k. 42)

Powódka w dniu 4 listopada 2019 r. wystawiła fakturę VAT z tytułu należności za dzierżawę gruntu w miesiącu listopadzie. Należność wynikająca z faktury wpłynęła na konto powódki w dniu 28 listopada 2019 r.

(dowód: faktura VAT k. 18; potwierdzenie przelewu k. 43)

Powódka w dniu 1 lutego 2022 r. wystawiła fakturę VAT z tytułu należności za dzierżawę gruntu w miesiącu lutym. Należność wynikająca z faktury wpłynęła na konto powódki w dniu 22 lutego 2022 r.

(dowód: faktura VAT k. 17; potwierdzenie przelewu k. 44)

Powódka wzywała pozwaną do uiszczenia kwot wynikających z rekompensaty za koszty odzyskiwania należności w terminie 7 dni, kolejno wezwaniami: z dnia 31 maja 2019 r. odebranych dnia 19 czerwca 2019 r.; z dnia 3 grudnia 2019 r. odebranych 6 grudnia 2019 r.; z dnia 21 kwietnia 2022 r. odebranych 26 kwietnia 2022 r.

(dowód: wezwania do zapłaty wraz z potwierdzeniem doręczenia k. 13-15)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów przedłożonych do akt sprawy. Żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, w transakcjach handlowych wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli spełnił on swoje świadczenie i nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie. Zgodnie zaś z art. 10 ust. 1 i ust. 1a ww. ustawy wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, przysługuje od dłużnika bez wezwania rekompensata za koszty odzyskiwania należności. Gdy wartość świadczenia pieniężnego nie przekracza 5000 zł, rekompensata wynosi równowartość 40 Euro, ustalaną przy zastosowaniu średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne.

W niniejszej sprawie niekwestionowany był status obydwóch stron jako podmiotów podlegających reżimowi powyższej ustawy, a także fakt zawarcia między nimi umowy dzierżawy stanowiącej transakcję handlową w rozumieniu tejże ustawy. Bezsporny był także ustalony przez strony umowny termin płatności; pozwana nie kwestionowała również, że przekroczyła wskazany termin. Wypełnienie przez powódkę swego zobowiązania w postaci udostępnienia nieruchomości na rzecz pozwanej również nie było zagadnieniem spornym.

Pozwana zaprzeczała natomiast jakoby zakresem umowy objęte były faktury VAT z dnia 1 lutego 2022 r. oraz z dnia 8 maja 2019 r., a także kwestionowała zasadność terminów zapłaty tychże faktur. W odniesieniu zaś do całości roszczenia zarzuciła nadużycie prawa przez powódkę.

Pierwszy z powyższych zarzutów nie zasługiwał w ocenie Sądu na uwzględnienie. Powódka przedłożyła bowiem do akt umowę za okres wcześniejszy, tj. obejmujący również miesiąc maj 2019 r., która w sposób tożsamy określała termin zapłaty oraz skutki jego niedotrzymania. W odniesieniu zaś do faktury z dnia 1 lutego 2022 r. argumentacja pozwanej dotycząca jej zakwestionowania była wewnątrznie sprzeczna. Z jednej bowiem strony w sprzeciwie od nakazu zapłaty podkreśliła ona że umowa trwała od 1 sierpnia 2019 r. do 31 lipca 2022 r., z drugiej zaś stwierdziła że faktura za okres 1 lutego 2022 r. nie jest objęta jej zakresem; twierdzenie takie stoi w sprzeczności z zasadami logiki i zdaje się raczej stanowić oczywistą omyłkę, a już z pewnością nie może prowadzić do podważenia zasadności roszczenia.

Odnosząc się z kolei do zarzutu nadużycia przez powódkę prawa w rozumieniu art. 5 k.c. co do zasady należało podjąć się analizy powyższego zagadnienia, bowiem niewątpliwie powódce w niniejszym postępowaniu przysługiwało – w myśl cytowanych wcześniej przepisów – prawo (uprawnienie materialnoprawne) do dochodzenia rekompensaty, z którego czyniła w niniejszym postępowaniu użytek. Jednakże Sąd nie dopatrył się w działaniach powódki czynności sprzecznych z zasadami współzycia społecznego lub też ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Przepis art. 5 k.c. ma charakter wyjątkowy. Istnieje bowiem domniemanie, że osoba uprawniona korzysta z przysługującego jej prawa podmiotowego w sposób legalny, tj. zasługujący na ochronę prawną. Kwestionujący takie uprawnienie obowiązany jest wykazać racjonalne przesłanki swojego twierdzenia (tak K. Osajda (red.), W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 31, Legalis/el 2023, art. 5 Nb 138; M. Bałwicka-Szczyrba (red.) Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, LEX/el 2023, art. 5 Nb 6; por. wyrok SN z dnia 9 lipca 2008 r., V CSK 43/08; wyrok SN z dnia 26 października 2017 r. II CSK 7/17).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należało wskazać że to na pozwanej spoczywał obowiązek wykazania ewentualnych przesłanek uzasadniających sprzeczność działań powódki z zasadami współzycia społecznego lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Już w tym miejscu Sąd dostrzega że pozwana nie podjęła w tym zakresie jakichkolwiek działań, a już z pewnością nie udowodniła ich podjęcia na etapie przedsądowym. Pozwana w swych pismach kreuje obraz siebie jako kontrahenta rzetelnego, który jedynie nieznacznie i w kilku przypadkach zalegał z płatnościami. Jednakże równocześnie – jak wynika z zebranego materiału dowodowego – nie podjęła ona próby negocjacji w odniesieniu do naliczonych przez powódkę rekompensat i wystosowanych wezwań do zapłaty, biernie oczekując z podniesieniem argumentacji aż do etapu otrzymania nakazu zapłaty. Takie działanie, a właściwie

bezczyńność, jednoznacznie wskazuje na brak zamiaru po stronie powódki do terminowego regulowania należności i pozostawiania rzetelną wobec swojego kontrahenta.

W odniesieniu zaś do zagadnienia spornego należy podkreślić, że w najnowszym orzecznictwie (...) podkreślono, że celem regulacji dotyczących rekompensaty za koszty odzyskiwania należności jest między innymi zniechęcanie do opóźnień w płatnościach, poprzez zapobieganie sytuacjom, w których opóźnienia takie są korzystne finansowo dla dłużnika ze względu na niski poziom lub brak naliczenia odsetek za opóźnienia. Kumulacja po stronie dłużnika szeregu opóźnień w płatnościach mających charakter okresowy w wykonaniu jednej i tej samej umowy nie może zatem skutkować ograniczeniem minimalnej stałej kwoty należnej tytułem rekompensaty z tytułu kosztów odzyskiwania należności za każde opóźnienie w płatnościach. Takie ograniczenie prowadziłoby do pozbawienia skuteczności (effet utile) art. 6 dyrektywy (...) (por. wyrok (...) z dnia 4 maja 2023 r. C-78/22). Znaczenie i skutki naliczenia rekompensaty z tytułu opóźnień w transakcjach handlowych podkreślone zostały również w wyrokach (...) z dnia 1 grudnia 2022 r. C-370/21, z dnia 1 grudnia 2022 r. C-419/21 oraz z dnia 20 października 2022 r. C-585/20, w których jednoznacznie wskazywano na cel przepisów unijnych regulujących omawianą materię jako mających zniechęcać dłużników do opóźnień w płatnościach. Nadmienić należy, że wszelkie powyższe orzeczenia dotyczą świadczeń okresowych, czyli takich jak uiszczane między stronami niniejszej sprawy.

Z kolei w orzecznictwie krajowym podkreśla się, że przyznanie wierzycielowi prawa do żądania omawianej rekompensaty nie ma na celu pokrycia środków jakie poniósł on w związku z dochodzeniem należności w konkretnej transakcji, jak również nie zależy od tego, czy wierzyciel poniósł w konkretnej sytuacji jakikolwiek uszczerbek związany ze spełnieniem przez dłużnika jego świadczenia z opóźnieniem (por. uzasadnienie uchwały SN z dnia 11 grudnia 2015 r. III CZP 94/15; wyrok SA w Krakowie z dnia 15 czerwca 2021 r. I ACa 81/20). Zasadniczo więc za nie trafne należy uznać argumenty pozwanej odnoszące się do ewentualnej poniesionej przez powódkę szkody lub też istotnego wpływu opóźnienia na funkcjonowanie wierzyciela (powódki). Przyjęcie powyższego – nieuzasadnionego – założenia prowadziłoby do przyjęcia, że gmina jako podmiot zorganizowany, dysponujący istotnymi środkami majątkowymi mogłaby dochodzić omawianej rekompensaty jedynie w wyjątkowych wypadkach, gdy należność byłaby na tyle znaczna by zaburzyć jej funkcjonowanie. Argumentacja taka w ocenie Sądu jest bezzasadna i prowadziłaby do efektu odwrotnego aniżeli zamierzony przez przepisy unijne, tj. do lekceważenia przez dłużników gminy kilkudniowych opóźnień w terminach płatności.

Trafnym z kolei jest kontrargument powódki, bowiem pozwana nie jest lokalną lub niewielką firmą, dla której rekompensata miałaby charakter nadmiernego obciążenia, lecz prężnie działającą, profesjonalną spółką prowadzącą działalność na terytorium całego województwa. Nadto z pewnością w chwili zawierania umowy pozwana miała świadomość znaczenia sformułowanych w niej zapisów oraz konsekwencji opóźnienia w należnych powódce płatnościach, a dzierżawa terenu przeznaczona na rzecz pracowników bezsprzecznie pozostaje w związku z prowadzeniem przez pozwaną spółkę działalności gospodarczej. Podkreślenia wymaga także, że kwota należności, w stosunku do której pozwana dopuściła się opóźnienia w płatności wielokrotnie przewyższa żadaną rekompensatę.

Nie bez znaczenia jest również fakt, że środki finansowe gminy należą do finansów publicznych. Kwestia ich odzyskania objęta jest zatem reżimem dyscypliny tychże finansów. Art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych określa trzy przesłanki naruszenia tej dyscypliny, a mianowicie: 1) nieustalenie należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych lub jej ustalenie w niewłaściwej (niższej) wysokości; 2) niepobranie lub niedochodzenie omawianej należności lub też jej pobranie czy dochodzenie w niewłaściwej (niższej) wysokości, a także 3) niezgodne z przepisami umorzenie, rozłożenie na raty, odroczenie spłaty wspomnianej należności albo dopuszczenie do jej przedawnienia. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że dwa pierwsze przypadki niewątpliwie mogą odnosić się do będącej przedmiotem sporu rekompensaty. Trudno zatem czynić powódce zarzut nadużycia prawa podmiotowego, skoro ustalając należność i składając pozew działa ona również w celu uniknięcia odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Mając powyższe na uwadze Sąd w punkcie 1 wyroku orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Powódka obliczyła bowiem wysokość rekompensaty zgodnie z przepisami prawa; wysokość należności była nadto bezsporna między stronami. Z kolei odsetki od żądanych kwot obliczone zostały w oparciu o daty wezwania do ich zapłaty i wskazanego pozwanej terminu spełnienia świadczenia.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzając je od pozwanej jako przegrywającej sprawę. Powódka poniosła koszty w kwocie 370 zł, na które złożyła się opłata od pozwu (100 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika profesjonalnego (270 zł) ustalone zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. O odsetkach od kosztów Sąd orzekł w myśl art. 98 § 1¹ k.p.c.

asesor sądowy